

N:o 223.

Af Herr A. Medin: Om utarbetande af förslag till reglemente för bildande af Sparbanker inom de särskilda kommunerna.

I tal och skrift hör man dagligen predikas, att sparsamhet är, om ej det enda, åtminstone det förnämsta medlet för förbättringen af den nuvarande bedröfliga ekonomiska ställningen hos en så stor del af landets befolkning. Tvifvelsutan erfordras likväl för framkallandet af en klok sparsamhet — hvilken ej må förblandas med girighet, d. v. s. ensamt begäret att samla — att anstalter må finnas, der de besparade medlen kunna göras fruktbara till ny produktion samt tillika lemna den, som sparar, en belönande inkomst af sina besparingar. Sådana anstalter äro oemotsägligen *sparbankerna*. Af Statistiska centralbyråns officiella berättelser inhemtas att, då Sverige år 1860 egde 151 sparbanker med ett insatt kapital af 27,291,937 Riksdaler, tillhörande 187,675 insättare, förutom egna grundfonder, uppgående till 2,096,061, eller tillsammans 29,388,388 Riksdaler Riksmünt; så hade sparbankernas antal vid 1863 års slut ökats till 175 med ett kapital af 32,494,403 Riksdaler, tillhörande 218,335 insättare, förutom egna grundfonder till belopp af 2,807,222 Riksdaler eller tillsammans 35,301,625 Riksdaler Riksmünt. Häraf framgår oemotsägligen, att sinne för sparsamhet hos folket icke saknas och att det derföre är angeläget att öka sparbankernas antal, så att äfven små besparingar må kunna i alla orter utan svårighet der insättas och göras fruktbärande.

Ett sådant föremål lärer således icke vara lagstiftningen ovärdigt eller för henne främmande. Önskligt vore fördenskull, att sparbanksväsendet kunde så ordnas att *hvarje kommun finge sin sparbank* utan några betungande förvaltningskostnader. I Sverige finnas 2,306 kyrkosocknar, hvaraf de flesta säkert utgöras af en kommun för sig med sin kommunalnämnd. En verksam sporre till sparsamhet skulle det derföre vara, om uti hvarje kommun funnes en sparbank, som hölles öppen hvarje eller hvarannan Lördag och hvars direktion utgjordes af kommunalnämnden. Denna kunde såsom ersättning för sitt besvär erhålla t. ex. en fjerdedel af nettobehållningen, sedan insättarne fått sina räntor. Af den återstående

vinsten bildades en grundfond, som blefve *kommunens gemensamma egendom*. Derigenom att kommunalnämndens medlemmar finge en liten ersättning för sitt besvär, manades de ock till att söka förmå kommunens medlemmar af alla klasser att göra besparingar; och då kommunalnämnden alltid vore väl bekant med kommunens innevånare, blefve det i samma mån lätt att utlåna sparbankens medel till dem, som genom ordentlighet och arbetsamhet gjorde sig deraf mest förtjenta. Hvarje kommun kunde härigenom blifva i tillfälle att i väsendtlig mån hjälpa sig sjelf. Den som sparat och icke sjelf kunde genast tillgodogöra sina besparingar insatte dem i sparbanken, hvarifrån den, som ville arbeta och gjorde sig förtjent af förtroende samt kunde ställa autaglig säkerhet, blefve i tillfälle att erhålla nödigt förlagskapital, äfven om han vore mindre bemedlad.

Såsom det nu vanligen tillgår, kan den icke bemedlade arbetaren svårligen, åtminstone på landet, erhålla något lån äfven till ringare belopp, ty mången landtbrukare, som samlat en liten summa, vågar icke utlåna denna i osäkerhet om att på bestämd dag kunna återfå sitt kapital med ränta; men, om der finnes en sparbank, låte han troligen ej sina medel stå ofruktbara, då de kunde placeras mot säkerhet att i behörig ordning återlyftas. Låntagaren vandades vid och tvingades till att vara ordentlig, för att icke förlora sin kredit för en annan gång. Derigenom att bankens överskott af vinsten bildades till ett grundkapital för kommun skulle intresset stegras och min öfvertygelse är, att på detta sätt högst betydliga belopp skulle samlas i sparbankerna.

De flesta sparbankerna finnas nu i städerna, hvilka uppsamla kapitaler äfven från kringliggande landsbygder. Men måne de, som förvalta dessa fonder, utlåna dem med något slags urval till de personer på landet, hvilka kunna anses deraf hemta största fördel? Således dragas äfven landsbygdens medel till städerna, hvarest i allmänhet andra banker finnas, som kunna fylla behofven. Om deremot landtboerna kunde i egna banker åstadkomma och uppsamla besparingar, hvilka sedan kunde inom orten utlånas, skulle snart en hvar lära sig inse nyttan och fördelen af ett sådant system, samt på allt upptänkligt sätt omhulda detsamma. Så har åtminstone erfarenheten visat inom våra grannländer — för att ej tala om Tysklands och Frankrikes *folkbanker*, hvilka vuxit till ett förvånande belopp, derom jag likväl ej varit i tillfälle att inhemta några tillförlitliga detaljer. I brödrariket Norge funnos redan 1860 174 sparbanker, hvaraf 42 i städerna och 132 på landet, med ett delogarne tillhörigt kapital af 43,903,488 Riksdaler, samt egna grundfonder 4,534,856 Riksdaler, så att hela beloppet, som stod under Norska sparbankernas förvaltning uppgick till 48,559,196 Riksdaler eller utöfver 60 procent mera än de Svenska sparbankernas fonder vid samma tid. Och detta oakadt Norges folkmängd då uppskattades endast till 1,600,000 innevånare. I Danmark, med icke betydligt större folkmängd än i Norge, voro 1861 i sparbankerna

insatta 63,301,552 Riksdaler eller vida mer än dubbelt mot insättningarna i Sverige med en dubbelt så stor folkmängd.

Af dessa fakta framgår, huru både nödigt och nyttigt det är att synnerligast i ett så kapitalfattigt land som vårt äfven mindre kapitaler insamlas till förnyad produktion; och då, för vinnandet af ett sådant ändamål, det till en början lärer erfordras att folket erhåller någon ledning af lagstiftningen, föreslår jag: att Riksdagen låter utarbета ett förslag till lag eller reglemente, innehållande de här ofvan antydda eller möjligen andra mera omfattande grunder för bildande af sparbanker inom kommunerna.

Jag anhåller att denna min motion må remitteras till Banko-Utskottet, der den åtminstone synes kunna föranleda förslag till en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med fästad uppmärksamhet på behovet och vigten deraf att, för åstadkommande af sparsamhet och en förbättrad ekonomisk ställning hos folket, så mycket som möjligt uppmuntra till och understödja sparbankernas inrättande.

Stockholm den 29 Januari 1867.

A. Medin.

N:o 224.

Af Herr A. Medin: Om åtskilliga förändringar i anordningen af trafiken å Statens jernvägsstambanor.

Under förhoppning att Jernvägsstyrelsen nu fått tillräcklig materiel, hvilket ej var fallet vid sistförflutna riksdag, vågar jag härmed förnya min då väckta motion, under N:o 354, rörande nedsättning å Statens jernvägsbanor för trafikrande tyngre gods; som efter mitt förmenande vore nyttigt, ej allenast för godsets egare, utan äfven för inkomsten till Statsverket, som ganska väl är i behof deraf.

Dessutom vore af behovet påkallad en förändring med snälltågens turer, som derigenom kunde inbringa större inkomster och med detsamma bereda stora fördelar åt passagerare, som åtfölja. Jag våger alltså föreslå:

det Riksdagen behagade ingå till Kongl. Maj:t med underdånig skrifvelse: